

K SPLETNI IZDAJI GLEDALIŠKEGA TERMINOLOŠKEGA SLOVARJA

Gledališki terminološki slovar je v knjižni obliki izšel leta 2007. Za spletno izdajo sta Mojca Žagar Karer in Marjeta Humar pregledali besedilo in popravili napake. Knjižna izdaja slovarja je ob slovenskih razlagah vsebovala angleške in francoske ustreznike. Za spletno izdajo so bili nanovo dodani italijanski in nemški ustrezniki. To delo je v okviru projekta financirala Akademija za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani. Nemške ustreznike je prispeval Miha Grum, samostojni strokovni delavec Akademije za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani, italijanske pa magistra gledaliških ved Dajana Kočevar.

UVOD V KNJIŽNO IZDAJO

Kratka zgodovina gledališča na Slovenskem

Na ozemlju, kjer danes živimo Slovenci, je v antiki tako kot drugod (verjetno) obstajalo gledališče v večjih rimskih naselbinah (Trst, Emona, Poetovio, Celeia). O tem nimamo dokumentov in to gledališče ni neposredno vplivalo na kasnejše kulturno dogajanje na že slovenskem ozemlju. Elemente gledališkega vsebujejo cerkveni obredi, procesije, ljudske šege, običaji in praznovanja. Razvoj gledališča v srednjem in zgodnjem novem veku je tesno povezan z nastajanjem urbanih in kulturnih središč ter uveljavljanjem pisne kulture na Slovenskem (Čedad, Koper, Ruše, Gorica, Celovec, Ljubljana itn.). Zanesljivejši dokumenti o gledališki dejavnosti, verjetno ne (popolnoma) v slovenskem jeziku, segajo v čas protestantizma, ko je v kroniki *Historia Collegii Labacensis Societas Jesu* v letu 1598 zapis, »da so igrali biblijsko igro Izakova daritev in da je bila njihova (jezuitska) predstava boljša od protestantske«. Od 17. stoletja dalje so znani obiski nemških potujočih gledaliških skupin in italijanskih opernih pevcev, baletnikov in igralcev commedie dell'arte. V 18. stoletju je bilo na Slovenskem zgrajenih več gledaliških stavb (Ljubljana, Idrija, Gorica, Trst, Maribor, Ptuj).

Korenine gledališča v slovenskem jeziku segajo od *Škoffeloškega pasijona* (rokopis, datiran 1721) preko Devovega opernega libreta *Belin* (1780), Linhartove *Županove Micke* (uprizoritev 1789) in *Matička* (uprizoritev 1849), iger ljudskega odra bukovnika Andreja Šusterja - Drabosnjaka na Koroškem, uprizoritvenih poskusov Leopolda Kordeša ter čitalniškega gibanja v leto 1867, ko je bilo v Ljubljani ustanovljeno Dramatično društvo. To je podpiralo razvoj slovenske dramatike, prevajanje v slovenščino, izdalo prvi gledališki priročnik (Josip Noli: *Priročna knjiga za gledališke diletante*) in zbirko gledaliških iger (*Slovenska Talija*). Podobna društva so delovala tudi v Idriji (ustanovljeno 1889), Trstu (1902), Mariboru (1909), Celju (1911), na Ptuj (kot podružnica mariborskega 1912, samostojno 1918–26). Prvi slovenski poklicni igralci in pevci se uveljavijo zlasti po letu 1892, ko je zgrajeno Deželno gledališče v Ljubljani (poslopje današnje Opere in baleta), kmalu zatem tudi v Trstu. Slovenska dramatika v obdobju moderne doseže prvi vrh z deli Ivana Cankarja. Med 1. svetovno vojno slovensko gledališče ne deluje, po njej pa se ponovno razmahne v Ljubljani, Mariboru in Trstu, kjer potekajo slovenske predstave vse do nastopa fašizma. V 30. letih 20. stoletja se ob poklicnem gledališču razmahne tudi amatersko gledališko delo, zlasti v okviru katoliških in delavskih gibanj. V drugi polovici 20. stoletja se gledališka ustvarjalnost razširja v regionalna središča, vzporedno pa se pojavljajo številne eksperimentalne in avantgardne skupine, ki ob tradicionalnih gledaliških zvrsteh postopno uveljavijo performans, sodobni ples in druge oblike postmodernističnega gledališča.

Slovensko gledališko izrazje v slovarjih in leksikonih

Kljub razmeroma bogati gledališki tradiciji slovensko gledališko izrazje še ni bilo prikazano v izvornem terminološkem slovarju, tj. izdelanem na slovenskem gradivu. Tako zaostajamo na primer za Hrvati, ki so izdali: nerazlagalni hrvaško-angleško-francosko-italijansko-nemško-ruski (M. Hribar-Ožegović 1984¹) in razlagalni slovar, ki temelji na zelo bogati literaturi (Đurđa Škavić 1999²).

Za slovensko terminologijo in terminografijo je bilo zelo pomembno delo za *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), ki je nastal na izpisih iz slovenskih del. Pri njem sta kot gledališčnika sodelovala zlasti Jože Pengov (z gradivom) in Viktor Molka, ki je pripravil geslovnik za gledališko izrazje in vseskozi kot svetovalec sodeloval pri izdelavi slovarskih člankov.³ V SSKJ je z gled. (gledališko) označenih in opisanih 210 gledaliških poimenovanj.

Izvirne prispevke k slovenski gledališki, lutkarski, plesni, filmski in televizijski terminologiji in terminografiji vsebuje *Gledališki besednjak*⁴ (1981), ki izhaja iz dela Cécile Giteau *Dictionnaire des arts du spectacle*. Pri prevodu in priredbi so sodelovali slovenski gledališčniki različnih generacij in dodali marsikaj svojega.⁵ Kakšno pa je razmerje med obema slovarjema, ni bilo mogoče ugotoviti. *Dictionnaire des arts du spectacle* se sicer lahko najde v slovenski spletni bibliografiji (Cobiss), vendar ni dostopnega izvoda.

Slovensko gledališko izrazje prikazujeta dva prevedena slovarja: nerazlagalni *Mednarodni slovarček tehničnih gledaliških izrazov* (1967), kjer so sodelovali Janko Moder, Viktor Molka in Dušan Tomšič, ter *Gledališki slovar* Patricea Pavisa (1997), ki ga je prevedel Igor Lampret.

Z enciklopedičnega stališča je slovensko gledališče predstavljeno v *Enciklopediji Slovenije* (1987–2002), pri kateri so kot uredniki sodelovali: Edi Majaron (lutke), Dušan Moravec (gledališče do 1945) in Vasja Predan (gledališče po 1945). Vseh piscev posameznih člankov pa tu ni mogoče naštet. Gledališko izrazje je dobro zastopano v *Velikem splošnem leksikonu*

---

¹ V slovarju M. Hribar-Ožegović niso navedeni samo izrazi, ki jih uporablja sodobno hrvaško gledališče, pač pa tudi zgodovinski (označevalnik hist.), zastareli (označevalnik zastar.), pogovorni (označevalnik razg.) in slengovski (označevalnik sl.). Kot pogovorni so npr. označeni: numerica (= točka programa), uskivač (= dvojniki), štrihati tekst (= izpustiti del besedila), šlagvort (= iztočnica). Historični pa so npr.: *deus ex machina*, dionizije, dvorsko kazališče, elizabetinsko kazališče. Oznaka sl. se najpogosteje uporablja pri tujih ustreznikih, zlasti angleških ali ameriških: Tom-show (= melodrama).

² *Hrvatsko kazališno nazivlje* Đurđe Škavić temelji na hrvaški literaturi. V slovarju je zelo pogosto natančno dokumentirano, kje in kdaj je bil termin zapisan. Gradivo je razporejeno po tematskih sklopih in ne po abecedi (npr. dramske vrste: tragedija, komedija, tragikomedija, drama in nespecificirani nazivi: gluma, igra, igrokaz, komad). Zelo bogato je zajeto tudi žargonsko izrazje, ki kaže na močno navezanost hrvaškega gledališča na avstrijsko, italijansko, tudi francosko, danes pa zlasti na angleško (apšminkati se = odstraniti ličilo; špilhonorar – igralčeva denarna nagrada, plača; aktšlus – konec dejanja; flešbek – prizor, ki prikazuje, kaj se je dogodilo prej; štihvort – replika). Slovarju sledi poglavje Jezikovna analiza sodobnega hrvaškega gledališkega izrazja.

³ Delo za SSKJ je bilo tudi svojevrstna terminografska šola, saj je marsikateri od strokovnjakov, ki je sodeloval kot svetovalec, potem sam ali skupaj z drugimi izdal slovar svojega področja, npr. Zdenko Vrdlovec (*Filmski leksikon*), Henrik Neubauer (*Baletni besednjak*), ali sodeloval v skupini za izdelavo slovarja, npr. Viktor Molka, Janko Moder idr.

⁴ V *Gledališkem besednjaku*, ki ima podnaslov *slovensko strokovno izrazje v gledališču, filmu in televiziji*, so upoštevani strokovni izrazi s področja gledališča, filma, lutk, plesa in televizije. Vsaka iztočnica je razložena, v posebnem razdelku pa so navedeni francoski, angleški in nemški ustrezniki.

⁵ Soavtorji so: Aleš Berger (dramske vrste), Marko Slodnjak (dramaturške značilnosti), Tone Peršak (odrsko ustvarjanje, uprizoritev), Nada Šumi (odrski govor), Peter Bedjanič (operno gledališče), Viktor Molka (odrska tehnika), Edi Majaron (lutke), Henrik Neubauer (ples), Zdenko Vrdlovec (film), Boris Grabnar (televizija), Maks Veselko (dokumentacija) in drugi.

(t. i. Knaurov leksikon, 1997–98), kjer je bilo prevedenemu gradivu dodanih veliko slovenskih podatkov in novih slovarskih člankov. Gledališko področje je obdelala Irena Samide. Za slovensko gledališče je pomemben tudi *Slovenski veliki leksikon* (2003–04), kjer so med gledališko označenimi izrazi navedeni tudi cirkuški, ki jih je prispevala klovnosa Eva Škofič Maurer. Druga gledališka področja pa sta obdelala Blaž Lukan (gledališče, dramatik) in Darka Čeh (lutkarstvo). Gledališko izrazje je predstavljeno tudi v *Leksikonu Cankarjeve založbe* (prva izdaja 1973), vendar iz uvoda ni razvidno, kdo je avtor teh člankov. Krajši slovar gledališkega izrazja vsebuje *Pojmovnik za mlade* (1996) Blaža Lukana in gotovo še marsikatero drugo delo.

Nastajanje Gledališkega terminološkega slovarja

Gradivo za Gledališki terminološki slovar je pred več kot 50 leti začela zbirati skupina sodelavcev Akademije za gledališče, radio, film in televizijo pod vodstvom Mirka Zupančiča.⁶ Zbirka⁷ je bila prvotno namenjena za *SSKJ*. Izdelan je bil seznam terminov, na podlagi katerega sta Viktor Molka, režiser in scenograf, in Zvonka Leder Mancini, ki je pri *SSKJ* skrbela za organizacijo povezav s terminologijo in deloma za oblikovanje terminoloških razlag, pripravila predloge razlag od A do P, termini za 4. in 5. knjigo *SSKJ* pa so bili obdelani sproti ob redakciji slovarskih člankov.

Kasneje je bilo izpisanih več publicističnih in strokovnih del s področja gledališča. Zasnovano je bilo tudi bolj sistematično izpisovanje za stroko pomembnejših del (Freitag, Stanislavski). S tem naj bi se bil ukvarjal Dušan Tomše. Zaradi njegove smrti načrt ni bil realiziran. Kasneje pa je delo zastajalo zaradi stalnega pomanjkanja denarja.⁸

Sredi 80. let 20. stoletja je bila po prizadevanju akademika Dragotina Cvetka v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti imenovana komisija za izdelavo gledališkega slovarja, ki so jo sestavljali: Miran Herzog, Majda Clemenž, Zvonka Leder Mancini, Slavka Lokar, Janko Moder in Viktor Molka.

Komisija je s pregledovanjem zbranega gradiva, dodajanjem novega, ugotavljanjem sinonimnih in antonimnih odnosov izdelala geslovník gledališkega slovarja. Člani komisije so se zavedali, da izpisi niso zajeli nekaterih pomembnejših področij, zlasti tehnike igranja, govora, gibanja. Kljub temu so menili, da bi bilo smiselno geslovník objaviti, da bi tako dobili »povratne informacije, sugestije in dopolnila k opravljenemu delu«. ⁹ Do objave pa ni prišlo.

1994. se je Zvonka Leder Mancini kot vodja Sekcije za terminološke slovarje upokojila. Delo za slovar se je ustavilo.

1997. je Marjeta Humar kot nova vodja Sekcije za terminološke slovarje (od 1995 dalje) povabila vse nekdanje člane komisije k nadaljevanju dela za gledališki slovar. Odzvali so se: režiser Miran Herzog, bibliotekarka Slavka Lokar, jezikoslovec in prevajalec Janko Moder in režiser in scenograf Viktor Molka, kasneje so se pridružile: slovenistka in gledališka lektorica Katarina Podbevšek (od 1998 dalje), gledališka zgodovinarica in dramaturginja Barbara Sušec Michieli (od 2000 dalje) in umetnostna zgodovinarica Ana Kocjančič (2006 in prvi štiri meseci leta 2007), krajši čas pa so sodelovali Edi Majaron (področje lutk), Iztok Vadnjal (tehnika) in Blaž Lukan (dramaturgija). Več gledališčnikov je pomagalo z nasveti, zlasti Zoran Najdenov, Matjaž Farič in Sebastijan Horvat. Poimenovanja s področja maske in izdelave lasulj sta obdelali Barbara Pavlin in Hermina Pavšin. Delo komisije je vodila Marjeta Humar, tehnična dela sta opravljali Karmen Nemec in Marija Djurović. V okviru priprav na samostojno delo pri drugih slovarjih so sodelovale tudi mladi raziskovalki Polona Gantar in Mojca Žagar Karer ter Ljudmila Bokal.¹⁰ Pri iskanju gledališke literature sta komisiji občasno pomagali tudi bibliotekarki Bojana Bajec in Silva Bajdelj iz Centra za teatrologijo in filmologijo AGRFT.

⁶ Izpise hrani Sekcija za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

⁷ Uvod v Geslovník Gledališkega terminološkega slovarja.

⁸ Uvod v Geslovník Gledališkega terminološkega slovarja.

⁹ Uvod v Geslovník Gledališkega terminološkega slovarja.

¹⁰ Letopisi SAZU in poročila o delu ZRC SAZU.

Člani komisije so pripadali različnim generacijam in poklicem gledališčnikov, kar je omogočalo celovit pogled na gledališko dogajanje na Slovenskem in v Jugoslaviji (pred drugo svetovno vojno in po njej).

Obnovljena komisija je začela pregledovati geslovník in ugotovila, da je sicer dobra podlaga za delo, saj vsebuje temeljno gledališko izrazje in tudi precej splošnega, nova poimenovanja pa da seveda manjkajo. Odločila se je, da ne bi bilo smiselno geslovníka v celoti obnoviti, ampak ga dopolnjevati hkrati z redakcijo slovarskih člankov po tematskih sklopih. Delo je oteževalo zlasti pomanjkanje literature o tehničnem delu gledališča in igralski umetnosti ter stalno pomanjkanje denarja, tako ni bilo mogoče honorirati dodatnih del, pa tudi ne pridobiti novih sodelavcev, ki bi za svoje delo pričakovali kakršno koli plačilo. Zaradi zavzetosti vseh članov komisije in iskrenega veselja do druženja je delo dobro potekalo – gotovo pa prepočasi zlasti za starejše člane. Miran Herzog in Janko Moder sta umrla, Viktor Molka pa se je zaradi bolezni umaknil pred zaključkom slovarja.

Zadnje leto so slovar skupaj s Slavko Lokar, ki je pri projektu sodelovala dolga leta, dodelovale, dopolnjevale z novjšimi poimenovanji in zaključile mlajše sodelavke – Barbara Sušec Michieli, Katarina Podbevšek in Marjeta Humar. Najmlajši Mojca Žagar Karer in Ana Kocjančič nista sodelovali čisto do konca zaradi rojstev njunih prvih otrok. Edi Majaron pa je poleti 2007 pripravil gradivo za lutke. Pri branju korektur je sodelovala večina sodelavcev Sekcije za terminološke slovarje. Veliko koristnih pripomb so ob sodelavkah, navedenih v kolofonu, prispevali še Jakob Müller, Jožica Narat, Borislava Košmrlj - Levačič in Marija Djurović. Največ dela pa je opravila Karmen Nemeč.

V knjižni obliki izdani slovar je vseboval angleške in francoske ustreznike. Angleške je prispeval izredni profesor na oddelku za gledališče na univerzi Dalhousie v Halifaxu Jure Gantar, francoske lektor za francoski jezik na oddelku za francoščino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani Rastko Rafael Kozlevčar.

Vsebina in ureditev Slovarja

- Gledališki terminološki slovar je prvi razlagalni, normativni in prevodni slovar sodobnega slovenskega gledališkega izrazja, v celoti izdelan na podlagi slovenskega gradiva. Vsebuje 2967 iztočnic.
- Slovar vsebuje izrazje gledališča, lutkarstva, deloma plesa in glasbenega gledališča kot gledaliških pojavov, radijske in televizijske igre ter sodobnih scenskih in spletnih umetnosti.
- Slovar je nastajal dolgo. Viri, po katerih je bil izdelan prvotni geslovník, niso bili dokumentirani. V zadnjih desetih letih so bila pregledana in za slovar izpisana sodobna dela o gledališču, revijalni, časopisni članki, kot drugotni viri pa tudi slovarska dela, ki vsebujejo gledališko izrazje. Veliko izrazja so prispevali člani komisije in zunanji sodelavci. Za razlage so bila primerjana tudi tuja slovarska dela. Navedeni seznam virov je zato zelo nepopoln.
- Evropsko gledališče, katerega del je tudi slovensko, ima svoje korenine v antičnem, zato je razmeroma veliko izrazja iz antike. Zaradi povezanosti slovenskega gledališča z evropskim je veliko izrazja, prevzetega iz evropskih jezikov, neevropsko je zajeto v manjšem obsegu.
- V gledališko stroko, ki je tako izpostavljena pretoku idej, stalno prihaja veliko tujega izrazja, ki bi ga bilo treba posloveniti. Pogosto je bilo to storjeno, vendar ne za vsako ceno, zlasti pa ne, če je že uveljavljeno citatno ali prevzeto poimenovanje (*hepening*, *performans*) ipd.
- Gledališka terminologija je tesno povezana s terminologijo drugih umetnosti in strok (literatura, likovna umetnost, glasba, arhitektura, mediji, filozofija, tehnika itn.). Slovarji s strokovnim izrazjem teh področij pomembno dopolnjujejo ta slovar.
- Na področju umetnosti in humanistike je raba strokovne terminologije pogosto manj ustaljena kakor na drugih področjih. Poleg tega imajo številni gledališki termini (npr. *katarza*, *tragedija*) dolgo zgodovino, ki jo slovarske razlage lahko le deloma nakažejo. Za temeljitejšo poznavanje in razumevanje gledališkega izrazja je zato priporočljiva uporaba dodatne strokovne literature.
- Pri prevzetih besedah slovar pri zapisu in naglasu zaradi v stroki uveljavljene rabe včasih odstopa od oblike, ki ji daje prednost Slovenski pravopis (*mjuzikel*).
- Slovar navaja razmeroma veliko ženskih oblik za poklice v gledališču. Kot samostojne iztočnice so te prikazane tudi zaradi tujejezičnih ustreznikov (*režiserka*). Upoštevana je tudi novejša raba, ki jo izkazujejo elektronski viri (*umetniška vodja*).
- V slovarju je sodobno slovensko gledališko izrazje predstavljeno in ovrednoteno s stališča pogostosti rabe in funkcijskozvrstne pripadnosti.
- Manj uporabljano izrazje je prikazano s kazalkami na pogostejše. Ob neoznačenem strokovnem izrazju je v manjši meri upoštevano tudi strokovno pogovorno (označeno kot *strok. pog.*) in žargonsko (*žarg.*). Izrazje, ki ima izrazito slabšalni prizvok, je označeno kot slabšalno (*slabš.*).
- Deloma je upoštevano tudi izrazje, ki se je uporabljalo v preteklih obdobjih pa tudi v ne tako oddaljenem času in ga še poznajo in uporabljajo zlasti starejši gledališčniki. Z zastarelo (*zastar.*) je označeno izrazje, ki se v glavnem ne uporablja več, pojem, ki ga poimenuje, pa je še (*komparz za statist*). Z *nekdaj* je označeno izrazje, ki poimenuje pojme, ki jih danes ni več (*lahkoživec*, *mati*, *oče*), z zgodovinsko (*zgod.*) pa poimenovanja iz oddaljenejši preteklosti (*salon*, *gozd*).
- Posebno vprašanje so t. i. sistemske poimenovalne luknje, na katere slovarniki naletijo pri obdelavi gradiva in jih mora slovar zapolniti. Pri gledališkem slovarju je bilo več

takih primerov. Eno od nanovo ustvarjenih poimenovanj je npr. *gledališče z redi*, kot ga je poimenoval Viktor Molka, ki se je kot scenograf in režiser ukvarjal zlasti s poimenovanji v zvezi z gledališko arhitekturo, scenografijo in tehniko. Nekatere gledališke stavbe imajo v dvorani *lože I. reda, balkon II. reda, galerijo IV. reda* ipd. Kaj pomeni v teh zvezah *red*? V slovarju je takle opis: *oznaka za nivojsko razporeditev lož, balkona, stranskega balkona, galerije (npr.: loža I. reda, balkon II. reda, galerija IV. reda)*. Ime za tovrstno gledališče ni obstajalo, zato je bilo treba uvesti poimenovanje: *gledališče z redi (gledališče, ki ima arhitekturno razčlenjeno dvorano s parterjem, z ložami, balkoni, stranskimi balkoni in galerijami)*. Zaradi sistemskosti so bila uvedena tudi poimenovanja *dvoranski del gledališke stavbe, odrski del gledališke stavbe* ipd.

- Slovar je dvodelen. V prvem delu so slovarski članki s slovensko iztočnico kot izhodiščem, v drugem so iz ustreznikov, navedenih v slovarskih člankih, oblikovani angleško-slovenski, francosko-slovenski, italijansko-slovenski in nemško-slovenski slovar.

Vrste in zgradba slovarskih člankov

- Izrazje je prikazano v slovarskih člankih. Vsak strokovni izraz je iztočnica samostojnega članka. Iztočnice so eno-, dvo- ali večbesedne in praviloma v ednini.
- Slovarski članki so razvrščeni po abecedi iztočnic.
- Iztočnice so samostalniki, glagoli, prislovi ali besedne zveze s temi jedrnimi besedami. Posebne iztočnice so tudi stalne besedne zveze ali povedi, značilne za gledališče (*abonmá in ízven, Bís!*).
- Slovarski članki so polnopomenski, kazalke ali sestavljeni.
- Iztočnica ima lahko več pomenov. Ti so označeni z arabskimi številkami.
- Strokovno neoznačeno in/ali jezikovno ustrežnejše pogosteje uporabljano izrazje je prikazano v polnopomenskem slovarskem članku z razlago, različnimi pojasnili, lahko s sopomenkami (**S**), tujimi ustrezniki, ki jim navadno sledi informativni del. V informativnem delu slovarskega članka so v razdelku **PRIM.** pri vsakem od pomenov navedena poimenovanja, ki so pomensko sorodna ali podobna; v razdelku **GL** na koncu slovarskega članka pa besedne zveze, v katerih se pojavlja iztočnica in so v slovarju na abecedno ustreznem mestu.
- Funkcijskozvrstno označeno izrazje (žargonsko, strokovno pogovorno, zastarelo) ali manj uporabljano izrazje je prikazano s kazalko, tj. označeno s puščico (→), ki usmerja na funkcijskozvrstno neoznačeno, ustrežnejše ali pogostejše poimenovanje, glej (gl.) pa kaže na bolj uporabljane pisne dvojnice. Kazalke nimajo tujih ustreznikov.
- Vsako zvrstno označeno poimenovanje nima neoznačene sopomenke, zlasti ne vsa žargonska.
- Sestavljeni slovarski članki imajo vsaj dva pomena, od katerih je eden opisan, drugi pa usmerja na ustrežnejše poimenovanje.
- Slovarski članek ima več delov: *glavo, zaglavje, pomenski, ustrežniški in informativni del.*
- *Glava* vsebuje iztočnico z označenim naglasom (mesto, kakovost in dolžina), morebitne pisne dvojnice, izgovor in besednovrstne oznake.
- Pri samostalniku ali samostalniški besedni zvezi so navedeni spol (**m, s, ž**), drugosklonska končnica, če je sklonljiv/-a, sicer pa oznaka **neskl.**, lahko tudi podatek o številu, če je iztočnica v dvojini ali množini. Glagoli ali glagolske besedne zveze so označene z **dov.** ali **nedov.** in prvoosebno končnico za sedanji čas. Prislovi ali prislovne besedne zveze imajo oznako **prisl.** Nekatere stalno uporabljane besedne zveze ali povedi nimajo besednovrstnih oznak (*Vsi vse!, Glasneje!, Odpri se!*).
- Onaglaševanje se ravna po *Slovenskem pravopisu* (2001). Za izraze, ki jih tam ni, je bil upoštevan zlasti *Veliki slovar tujk* (2002). Izjemoma je zapisan tudi drugačen naglas, če ga potrjuje strokovna raba.
- Splošnih izgovornih posebnosti slovar ne navaja. Tako npr. pri *igralka* ni določeno, kako se izgovarja l. Tudi izgovor dvojnih soglasnikov, kadar se ti izgovarjajo kot en soglasnik, ni zapisan.
- *Zaglavje* lahko vsebuje podatek o izvoru in krajšavi. Izvor se navaja bolj izjemoma kot praviloma, če iz pojasnil ali razlage ni razviden. Včasih so izvorne besede tudi razložene, če to prispeva k lažjemu razumevanju pomena. Podatki o izvoru so vzeti iz priročnikov, navedenih v virih.
- *Pomenski del* vsebuje opis/-e pomena/-ov, različna pojasnila, zvrstne označevalnike (*žarg., zastar.*), morebitne sopomenke ali kazalko k ustrežnejšemu izrazu.
- *Informativni del* sestavljajo tujejezični ustrezniki, primerjaj (**PRIM.**) in glej (**GL**).

Krajšave in oznake

ang.	angleški ustreznik ali poimenovanje angleškega izvora
dov.	dovršni glagol ali glagolska besedna zveza z dovršnim glagolom
dv.	dvojina
ed.	ednina
f.	ustreznik ženskega spola
fpl.	ustreznik ženskega spola v množini
fr.	francoski ustreznik ali poimenovanje francoskega izvora
GL.:	glej besedne zveze, ki vsebujejo iztočnico
gl.	glej pisno ustrežnejšo dvojnico
grš.	poimenovanje grškega izvora
in	uvaja enakovredno pisno ali naglasno dvojnico
ita.	italijanski ustreznik ali poimenovanje italijanskega izvora
K:	krajšava ali kratica
lat.	poimenovanje latinskega izvora
m	samostalnik ali samostalniška besedna zveza moškega spola
m.	ustreznik moškega spola
mn.	množina
mpl.	ustreznik moškega spola v množini
n.	ustreznik srednjega spola
nav.	navadno
nedov.	nedovršni glagol ali glagolska besedna zveza z nedovršnim glagolom
nekdaj	poimenovano se ne uporablja več
nem.	nemški ustreznik ali poimenovanje nemškega izvora
neskl.	nesklonljivo
npl.	ustreznik srednjega spola v množini
pol.	polovica
polj.	poimenovanje poljskega izvora
prisl.	prislov ali prislovna besedna zveza
PRIM.:	primerjaj pomensko ožja ali pomensko širša poimenovanja
pr. n. št.	pred našim štetjem
S:	sopomenka (sinonim)
s	samostalnik ali samostalniška besedna zveza srednjega spola
slabš.	slabšalno
(star.)	starinski angleški ustreznik
stol.	stoletje
strok. pog.	strokovnopogovorno – poimenovanje se uporablja v zasebnih pogovorih, za strokovna pisna besedila in javno rabo je manj primerno
šp.	poimenovanje španskega izvora
tudi	uvaja manj rabljeno pisno ali naglasno dvojnico
zastar.	zastarelo poimenovanje
zgod.	zgodovinsko poimenovanje
ž	samostalnik ali samostalniška besedna zveza ženskega spola
žarg.	žargonsko – poimenovanje se uporablja v neformalnih strokovnih pogovorih, za strokovna pisna besedila in javno rabo ni primerno
→	glej strokovno ali/in jezikovno ustrežnejše ali/in pogosteje uporabljano strokovno poimenovanje
1, 2	številčna oznaka homonimov
1, 2	številčna oznaka pomenov

- () okrogli oklepaj za navajanje izvora, pojasnil, številčnih oznak pomenov
- [] oglati oklepaj za navajanje izgovora
- » « oznaka za ustreznike ali dele ustreznikov iz izvirnega jezika
- * iz slovenščine preveden, v angleščini neustaljen angleški ustreznik